

ਸਾਹੁਣੀ

ਅਕਤੂਬਰ, 81

60-ਪੰਨੇ

ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ

ਕਾਵਿ-ਗੁਲਜ਼ਾਰ
ਪ੍ਰਿੰ: ਤਖਤ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਦਿਆਲ ਰੋਸ਼ਨ
ਅਮਰਜੀਤ ਪਟਿਆਲਵੀ
ਮੁਰਸ਼ਦ ਬੁਟਰਵੀ

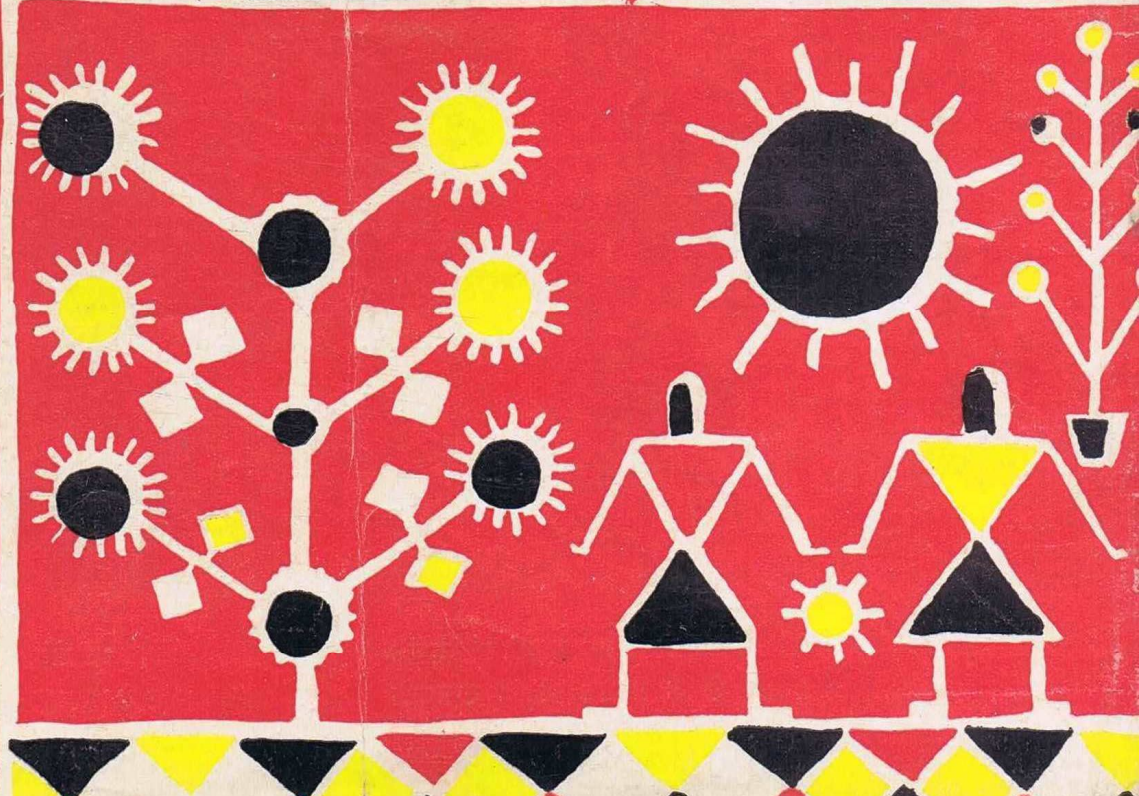
ਕਹਾਣੀਆਂ
ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ
ਭਗਵੰਤ ਕੌਰ
ਏ. ਐਸ. ਬਲਗੀਰ

ਨਾਟਕ
ਸਤਿੰਦਰ ਨੰਦਾ

ਲੇਖ-ਮਾਲਾ
ਡਾ: ਸ. ਸ. ਕਿਸ਼ਨਪੁਰੀ

ਕਲਾ ਜਗਤ
ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਖੇਡ ਜਗਤ
ਸਤਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਕਹਾਣੀ

ਕਾਲਕਾ ਹਾਵੜਾ ਮੇਲ ਇਕ ਘੰਟੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਲੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਆਪਣੀ ਮੰਗਣੀ ਵਾਲੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕੀਤਾ। ਸਹਿਜੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸੂਟਕੇਸ ਉਪਰਲੇ ਬਰਥ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਵਧੇਰੀ ਤਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਹੱਥ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾ ਆਈ। ਸੋਚਿਆ ਕਿਤੇ ਜੇਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾ ਡਿੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁੱਟਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਉਦਾਸ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਈ ਦੇਰ ਕਿਨਾਰੇ ਦੀ ਸੀਟ ਤੇ ਢੋਮਲਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ।

ਗੱਡੀ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਨੇ 1-2 ਘੰਟੇ ਰੁਕਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਉਤੇ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। 'ਕੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨਪੁਰ ਹੀ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਕਪੜੇ ਕੱਢਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਤੇ ਥੱਲ ਹੀ ਸੁੱਟ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਹਾਂ, ਇਕ ਦੋ ਕਪੜੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀ ਸਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਖਿੜਕੀ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਡਿੱਗ ਪਈ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਡਿੱਗ ਪਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੋ ਗਈ ਛੁੱਟੀ! ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ਰ ਅ ਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ।

ਮੈਂ ਸੀਟਾਂ ਥੱਡੇ ਜਗਾਹ ਦਾ ਢੱਪਾ ਚੱਪਾ ਛਾਣ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਕੁਝ ਹੱਥ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪਿਆ। ਗੱਡੀ ਦੇ ਚਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਮੱਖੀਆਂ ਵਾਂਗ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਮੈਂ ਵੀ ਮੁਰਝਾਇਆ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਪਰਲੇ ਬਰਥ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੌਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਗਾ।

ਬਰਥ ਤੇ ਲੇਟ ਤਾਂ ਗਿਆ ਪਰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੰਜ ਲਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪਾਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਸ਼ਗਨ ਵਾਲੀ ਮੁੰਦਰੀ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਹੋਏ

ਨੂੰ ਹਾਲੇ 6-7 ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫਿਕਰ ਖਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਣਗੇ।

ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਆਸਾ ਪਾਸਾ ਦੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸੂਟਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਪੜੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਪਰ ਸਭ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਫਸੂਲ ਨਿਕਲੀ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ ਰੀਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਅੱਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਰ ਹੁਟ ਕੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਜਗਾਹ ਤੇ ਫਸ ਫਸ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਠਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਇੱਕ ਅਧਮੋਈ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ, "ਕਿਉਂ ਭਾਈ, ਤੇਰਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਟੇਸ਼ਣ ਆ ਗਿਆ?"

ਸੋਨੇ ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ

ਏ. ਐਸ. ਬਲਗੀਰ

"ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਆਉਣ ਨੂੰ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਪਏ ਨੇ", ਮੈਂ ਜਮਾਬ ਦਿਤਾ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਬਰਥ ਤੇ ਜਾ ਸੁੱਤਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦ ਨੀਂਦ ਨੇ ਆਣ ਘਰਿਆ।

ਇਕ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਿਆ। ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਉਤਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿਤੇ ਮੇਰਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਲਦੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੁੱਤੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਟੱਪਦਾ ਹੋਇਆ ਡੱਬੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਗੱਡੀ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਤੇ ਉੱਤਰਿਆ।

ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੋ ਲੋਕਲ ਬੱਸਾਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ

ਪਰ ਮੈਂ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘਰ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਮੈਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਲੈਣ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਹੱਥ ਪੈਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਠੰਢ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 10-15 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੋਟ ਵੀ ਇੱਕ ਇੱਕ ਦੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿੰਨਾ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਆਉਣ ਦਾ ਪੈਸਾ ਘੱਟ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੇਰੇ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਨਹਾਉਣ ਧੋਣ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਫਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਿੱਸਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦੇਵਾਂ। ਸੋ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਰਾਮ ਕਥਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਆਚੀ ਅੰਗੂਠੀ ਦੀ ਘਟਾਹਟ ਸੋ ਦਿਲਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਬੋਲੀ, "ਚਲੋ ਛੱਡੋ ਪਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਹੜਾ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਗੁਆਈ ਹੈ!" ਪਰ ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਆਚੀ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕਾਨਪੁਰ ਨਾ ਛੱਡ ਆਇਆ ਹੋਵਾਂ। ਸਫਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਰੂਮ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਾਤ ਅਟੈਚੀਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਪੜੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕਿਤੇ ਅੰਗੂਠੀ ਕਪੜੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅੰਗੀਠੀ ਤੇ ਨਾ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਸਫਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਸੀ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਅੰਗੀਠੀ ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮਿਲਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਸਫਾਈ ਜਮਾਦਾਰਨੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਅੰਗੀਠੀ ਤੇ ਪਈ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸਮਝੇ ਰੱਬ ਰਾਖਾ, ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਆਈਟਮਾਂ ਤਾਂ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸੋ ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਆਪਣੇ ਗੁਆਚੀ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਤਾਰ ਦੇਣ ਚਲਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਕੁਆਟਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅੰਗੀਠੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਅਤੇ ਜੇ ਅੰਗੂਠੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਵਾਪਸੀ ਤੱਕ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰੱਖੇ।

ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗੁਆਚੀ ਮੇਰੀ ਤਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁੰਦਰੀ

ਸੰਦ
ਲੈਣ
ਨ।
ੀਆਂ
ਦੀ
-15
ਵਿੱਚ
ਦੇ
ਆਟੋ
ਘਟ
ਕਰ
ਰਿਆ
ਸਫਰ
ਸੁਣਾ
ਕੋਈ
ਆਦ
ਘਟ
ਪਰਾਂ,
ਪਰ ਮੈਂ
ਕ ਉਹ
।
ਕਿਤੇ
ਫਰ
ਰਾਇਗ
ਸੇ ਰੀਤ
ਰ ਕੀਤੇ
ਗੀਠੀ ਤੋ
ਬਾਹਰ
ਇਸ ਦਾ
ਖੀ ਗੁਰ
। ਸਫ
ਜੇ ਉਸ
ਤਾਂ ਸਮਝ
ਆਈਮੀ
ਹੀ ਉਸ
ਗੁਆਈ
ਗਿਆ ਕਿ
ੀ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਪਸੀ ਤੱਥ
ਕਿ ਮੇਰਾ
ਰੇ ਘਰ ਦੀ
ਨ ਮੰਦਰੀ

ਮਿਲ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਭੇਜੇਗਾ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ
ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮੰਦਰੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ
ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ
ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਫਿਰ
ਨਾ ਮਿਲਦੀ।

ਮੇਰੀ ਛੁੱਟੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਿਥੀ
ਤਰੀਕ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ
ਕਾਨਪੁਰ ਚਲ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਨਪੁਰ ਜਾਣਾ ਸੀ।
ਹਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੂਸਰਾ ਘਰ ਦੇਖਣ ਦਾ
ਬੜਾ ਸ਼ੌਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ
ਕਾਨਪੁਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੀ।
ਜਿਉਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੁਆਟਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਮੈਂ
ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੋਸਤ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਉਸ
ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਉਸ
ਨੇ ਅੰਗੂਠੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਲੇ
ਦੁਆਲੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਕੋਈ ਮੰਦਰੀ ਨਾ
ਮਿਲੀ। ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੋ
ਔਰਤ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਉਸ
ਉੱਤੇ ਸ਼ੌਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਬਾਰੇ
ਪਹਿਲੇ ਕੁਆਟਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ
ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਦੋ ਸੌਣੇ ਦੇ ਨਗ ਚੋਰੀ ਹੋ
ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਰੀਪੋਰਟ ਨਹੀਂ
ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੌਕ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਅਤੇ
ਮੈਂ ਪੁਲਸ ਚੌਕੀ ਵਿੱਚ ਰੀਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ
ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ, ਬਣਿਆ
ਸਰਿਆ ਫਿਰ ਕੁਝ ਨਾ। ਵਾਧੂ ਦੀ ਗੁਆਚੀ
ਮੰਦਰੀ ਦੀ ਖਬਰ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ
ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਈ।

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਗੁਮ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਘਰ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੌਕ ਦੀ
ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਚੰਗਾ
ਭਲਾ ਪਤਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ
ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਪਰ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਦੀ ਜਦ ਤਕ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉੱਥਲ ਪੁੱਥਲ
ਕਰਕੇ ਨਾ ਦੇਖ ਲਈਆਂ ਜਾਣ। ਇਹੀ ਹਾਲ
ਸੀ ਸਾਡੀ ਪਤਨੀ ਦਾ। ਮੈਂ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਦਫਤਰ
ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਕੋਨਾ ਕੋਨਾ ਢੁੰਡ
ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਹਾਰ ਕੇ ਆ ਗਈ ਸੀ।

ਹੁਣ ਉਸ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ
ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਚਲੀ ਗਈ।
4-5 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਤਿਉਹਾਰ

ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ
ਫਿਰ ਘਰ ਚਲ ਪਿਆ।

ਕੰਮ ਦੇ ਰੁਝਾਵੇਂ ਕਰਕੇ ਅੰਗੂਠੀ ਦਾ ਕਿੱਸਾ
ਭੁੱਲ ਚੱਕਾ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸ
ਕੇ ਹਮਦਰਦੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਾਲਕਾ ਹਾਵੜਾ ਗੱਡੀ
ਵਿੱਚ ਰੀਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮਿਲੀ। ਲੋਕ ਦਪਹਿਰ ਦਾ
ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਸੌਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਥੋੜੀ
ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪਾਖਾਨੇ ਵਲ ਨਿਕਲਿਆ।

ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੁੱਤੀ ਮੁਟਿਆਰ ਕੜੀ
ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ ਉਸ ਦੀ ਉਂਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ
ਫਰਸ ਤੇ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖਿਸਕ
ਖਿਸਕ ਕੇ ਆਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਤੱਕ ਆ
ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਗੁਆਚੀ ਮੰਦਰੀ ਦੀ ਯਾਦ
ਆਈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਮਚਲ ਗਿਆ। ਮੈਂ
ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਵੇਖਿਆ। ਸਭ ਲੋਕ ਘੂਕ ਨੀਂਦ
ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੱਥ
ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਗੂਠੀ ਉਠਾ ਲਵਾਂ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ
ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਕੇ ਚਲਦਾ ਬਣਾਂ ਪਰ ਨਾਲ
ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਬਾਬੂ ਬੜੇ ਧਿਆਨ
ਨਾਲ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ
ਕਿ ਮੰਦਰੀ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਪੈਰ ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਗੇ
ਧਕੇਲ ਲਵਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਠਾਏ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਦੇਖ ਸਕੇਗਾ।

ਇਕ ਪਲ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਸੁੱਤੀ ਲੜਕੀ ਦੇ
ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਲ ਮੈਂ ਅੰਗੂਠੀ
ਨੂੰ ਦੇਖਾਂ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰੇ ਕਿ ਮੈਂ
ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਨਾ ਗੁਆਵਾਂ। ਪੁਰਾਣਾ
ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹੀ ਤਰੀਕਾ ਸੀ।

ਪਰ ਇੱਕ ਸੈਕਿੰਡ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰੂਨੀ
ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਲਿਆ।
ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਨਾਤੇ
ਮੰਦਰੀ ਉਠਾ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦੇ ਦੇਣੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਬੜੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ।
ਚੰਚਲ ਮਨ ਬੋਲਿਆ, “ਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ
ਈਮਾਨਦਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਮੈਂ ਹੀ ਠੇਕਾ ਲੈ
ਰੱਖਿਆ ਹੈ?”

ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ, “ਜੇ
ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ

ਵੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਪੜ੍ਹਿਆਂ
ਲਿਖਿਆਂ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦਾ
ਸਾਮਾਜ ਦੇ ਅਨਭੋਲ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਸਾਧੇ ਲੋਕਾਂ
ਲਈ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ?”

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਗੁਆਚੀ ਮੰਦਰੀ ਦੀ
ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੋ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਐਸੇ ਸਮੇਂ
ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਅਤੇ
ਸੋਚਣੀਆਂ ਬੇਕਾਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਪੈਰ ਦੀਆਂ ਦੋ
ਉਂਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗੂਠੀ ਫਸਾ ਕੇ ਉਠਾ ਲੈਣੀ
ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਾਖਾਨੇ ਵਲ
ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਉਠਾ ਲਏ।
ਸ਼ੈਤਾਨ ਮਨ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸੋ ਮੈਂ ਅੰਗੂਠੀ
ਫਸਾ ਕੇ ਉਠਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਵਾਜ਼
ਬੋਲੀ, “ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ
ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਹ ਕਿਸ ਲਈ ਚੁਕਾਈ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ?”

ਸ਼ੈਤਾਨ ਮਨ ਬੋਲਿਆ, ਸੌਂਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ
ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਸਾਰੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ
ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਂਦੇ ਹਨ? ਨਾਲੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ
ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਕਾਹਦੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ?”

ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਾਫੀ ਦੁਰਬਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ
ਸੀ ਪਰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ
ਉੱਚਾ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ
ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹ ਗੂੰਜੀ, “ਹੱਕ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ,
ਉਸ ਸੂਅਰ ਉਸ ਗਾਇ.....” ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ
ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਰੁਕ ਗਈ। ਮੇਰੇ
ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਇੰਨਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਾਫੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਸੁੱਤੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ। ਉਹ
ਚੌਂਕ ਕੇ ਉੱਠੀ ਅਤੇ ਇਕ ਦਮ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ
ਆਪਣੀ ਖਾਲੀ ਉਂਗਲੀ ਤੇ ਪਈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ
ਅੰਗੂਠੀ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਦਰੀ
ਉਠਾਈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਨਾਲ ਬੋਲੀ,
“ਭਰਾਵਾ! ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਏ!”
ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੱਖਣੀ
ਉਂਗਲੀ ਵਿੱਚ ਅੰਗੂਠੀ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ।

ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭ ਵਚਨਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ
ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਸਾਂ। ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਅੱਗੇ
ਚਲਾ ਗਿਆ।

